

A szabolcsi Székely temploma

2012 augusztus 22. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Magyar Nemzet szombati magazinjának egyik legérdekesebb sorozatát közöljük le folytatásokban, melyben a remek Ludwig Emil megmutatja nekünk a rejtőzködő Magyarországot eldugott kincseit, melyek mellett sokszor figyelmetlenül elhaladunk a mindennapi rohanó életünk során. Vigyázzunk ezekre a páratlan kincsekre, hiszen ezek a kincsek alappillérei szeretett Hazánknak.

Magyarországnak a középkorban nemcsak keleti – Ázsia felé – határát őrizték harcosok, hanem a Dunántúl nyugati vidékét és a Morva folyóra lejtő Kárpátok területét, de még a belső gyepőket is megbízható katonák vigyázták az Árpád-házi uralkodók idejében. E királyi fegyveres soraiban a megyeriek – magyarok – mellett több szövetséges törzs és csatlós nép férfijai szolgáltak, akiket tudatosan és szervezeten, családosan telepítettek le az ország fontos – többnyire üres – területeire. Ezért találkozhatunk a türk eredetű besenyő, kun, úz és gömör, a kaukázusi káliz és jász, valamint a titokzatos eredetű székely nép nevével hazánk szinte bármelyik szegletében – ez utóbbival többször is sorozatunkban, legutóbb a Tolna megyei Nagyszékely esetében (2011. január 15.).

A nagyváradi káptalan évkönyveiben 1213-ban bukkant fel elsőként a bihari Székelyhíd neve, Secul alakban, a szabolcsi villa Zekul falu egy 1284. évi oklevélben szerepel először, amelyet a Zichy-okmánytárban őriznek. Az Alföld északkeleti peremét – a Vereckei-hágó „orosz kapuját” – biztosító belső vidéket a Nagyecsedtől Nagydobos, Őr és Besenyőd falvakon át Székelyig kanyarodó vonal rajzolja körül. Székelyt Szabolcs vármegye egyik legrégebbi településének tartja a történeti irodalom, amely már a X. században is lakott hely lehetett. Három évtizeddel első említése után, 1316-ban már név szerint ismerjük a község birtokosait, a német Hontpázmány nemzetségbeli Bánki Lőrinc fia személyében. 1324-ben született megegyezés az egri káptalan előtt Zekul birtok felére vonatkozóan – beleértve a helyi, Szent Mihály arkangyal tiszteletére felszentelt egyház kegyúri jogainak felét is – a Balogsemjén nembeli Ubul és rokonai között. Az 1327 és 1329 közötti Szent György-napok egyikét követő szombaton kelt levélben Nagysejéni László tiltakozott Szabolcs vármegye alispánja és szolgabírája előtt a templom kelyhének és könyvének Csépan fia Lőrinc általi elorzása miatt. A következő évtizedben Ubul dédunokája, Nagysejéni Mihály fia László lovag – a nagykállói Kállay családhoz – keze alá került Székely, az 1331-ben kiadott királyi adománylevelet 1427-ben megerősítette Luxemburgi Zsigmond is. A falu XVI. századi földesurai között a Báncsay, Lőrinc és a Zoltán családokat találjuk, a csepei Zoltánok még a XVIII. század végén is helyben voltak. Közben, 1744-ben két forrás is arról tudósít, hogy Székely községnek van helyi felekezeti egyháza és prédikátora, ugyanakkor egy használaton kívüli, nagyrészt elpusztult katolikus templomról is történik említés. Az egri egyházmegye által 1799-ben megejtett vizitációs jegyzék szerint a kevés számú helybeli katolikus számára Zoltán Pál úr tartott fenn egy kis kápolnát a házában.

Biztosan tudható tehát, hogy a település Szent Mihály-parókiája már 1324 előtt létezett, a szóban forgó templom pedig csakis a most is meglévő református egyház lehetett. A 4-es főút déli oldalán fekvő község közepén, kisebb domb tetején található épület első látásra még régebbinek, XIII. századnak mutatkozik. Téglából készült, keletelt tengelyű, egyhajós templom, félköríves szentéllyel. Belső hossza 15, szélessége hat méter, apszisa alig keskenyebb a hajónál.

A hajó déli oldalához két erős pillér simul, a falon három román stílusú ablak nyílik, egy negyediken keresztül jut be világosság a szentélybe. Egy-egy átlós irányú pillér támasztja a nyugati homlokzat sarkait, az itt lévő, enyhén csúcsíves béllet bejárathoz nyolc lépcsőfokon lehet feljutni. A hajó északi oldalát korábban szintén támpillér biztosította a kidőlés ellen, amelyet valamiért elbontottak, és fatámasztéket ácsoltak helyette. A torony nélkül épült egyház nyeregtetején deszka harangtornyocska „lovagol”, gombja 15 méter magasságban van a földtől, 260 és 150 kilós harangját 1934-ben öntötte Sopronban Seltenhofer Frigyes.

A legutóbbi falkutatások egyértelművé tették a templom egészének román-gótikus átmeneti stílusú mivoltát, amelyen a további középkori – XIV–XV. századi – renoválások mit sem változtattak. A belső vakolat alól freskók töredékei tűntek elő, köztük egy koronás király arcképe a hajó délkeleti sarkában, és ki tudja, mit rejtenek még az öreg, bemeszelt falak. A helybeli hívek és a község lakói türelmetlenül várják, hogy a régészeti kutatás után mihamarabb használatba vehessék kedves templomukat.

Ludwig Emil - mno.hu

[Tweet](#)

Raffay Ernő ajánlásával
Kortörténeti dokumentumgyűjtemény,
készült jelképesen **1919** sorszámozott példányban

Hangoskönyv CD melléklettel

MAGYAR MEMÓRIÁK
KÖNYVTÁRA

Ajánló